

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ АЛГОРИТМ ВИКОРИСТАННЯ ЦИКЛУ НАВЧАННЯ Д. КОЛБА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Науковим підґрунтям удосконалення системи впровадження міждисциплінарної професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до створення здоров'язберезувального середовища початкової школи варто обрати емпіричне навчання. Теорія емпіричного навчання визначає навчання як процес, за допомогою якого знання створюються шляхом трансформації досвіду, тобто знання є результатом комбінації розуміння і трансформації досвіду [5].

В основу обґрунтування теорії емпіричного навчання (experiential learning; experience від. англ. – досвід, переживання, емпіричне переживання) покладено наукові ідеї Дж. Дьюї, Ж. Піаже, К. Роджерса, П. Фрейре, К. Юнга та ін. У зарубіжній психології моделі стилів навчання репрезентували: П. Бернард, К. Ітін, Л. Джоуплін, Д. Колб, К. Мелландер, Дж. Пфайффер, Дж. Джонс та ін. Обґрунтовані ними цикли навчання визнаються вченими, викладачами, тренерами як конструктивні моделі поведження дорослої особистості в освітньому процесі [1].

Найбільш відомими в теорії емпіричного навчання є стилі навчання, виокремлені Д. Колбою. Вони ґрунтуються на 4-етапному навчальному циклі, який має взаємозалежні стадії: конкретний досвід; мислительні спостереження (рефлексію); абстрактну концептуалізацію; активне експериментування [2].

Запропонована модель представлена як спосіб розуміння різних стилів навчання, а також пояснення циклу емпіричного навчання, що застосовується для всіх. Тобто, навчання може відбуватися за одним із чотирьох способів: 1) на основі досвіду; 2) за допомогою спостереження і

рефлексії; 3) за допомогою абстрактної концептуалізації; 4) на основі активного експериментування та надання переваги одному з них або на основі їх оптимального поєднання. Отже, Д. Колб зображує процес емпіричного навчання як завершений цикл освітньої діяльності або спіраль, де студент проходить всі етапи – виконання практичного завдання, рефлексію, мислення й дію. Вибір стилю навчання залежить від індивідуальних особливостей студентів.

Дослідниця О. Лютко конкретизує можливості реалізації моделі навчання «через досвід» Д. Колба у вітчизняній педагогічній практиці: навчання розпочинається з актуалізації конкретного досвіду (професійного, життєвого) або його набуття за допомогою спеціально організованої взаємодії безпосередньо в ході освітньої діяльності (наприклад, застосувавши кейс-метод). Надзвичайно ефективним є негативний досвід, тобто, коли щось не вийшло. У цей момент розпочинається критичне осмислення, рефлексія отриманого (чи наявного в них) досвіду, обговорення спостережень, пов'язаних із процесом його набуття [3, с. 82].

О. Пометун узагальнено рекомендації щодо організації стадій циклу такого навчання в системі загальноосвітньої школи [4]. На основі них визначено технологічні основи використання циклу навчання Д. Колба у підготовці майбутніх учителів початкової школи до створення здоров'язбережувального середовища початкової школи.

На першій стадії відбувається актуалізація конкретного наявного у студентів особистого досвіду здоров'язбережувальної діяльності та створення середовища початкової школи й обмін ним між собою, або майбутні вчителі здобувають цей досвід за допомогою спеціально організованої взаємодії безпосередньо в процесі освітньої діяльності. На другій стадії – етапі рефлексивного спостереження – створюються умови для критичного осмислення і рефлексії студентами отриманого

(чи наявного у них) досвіду, обговорення спостережень на основі рефлексивних запитань. Третя стадія циклу навчання передбачає можливість конструювання й здобуття студентами нових знань та умінь. Ефективність цього процесу залежить від активної позиції студентів, прагнення здобути теоретичні основи процесу, до якого йде професійна підготовка.

На заключному етапі циклу – активному експериментуванні, особливе значення має перехід абстрактної теорії у площину реальної практики. Це може бути реалізовано шляхом розв'язання студентами професійних завдань і задач, пов'язаних із застосуванням набутих нових знань з організації здоров'язберезувального середовища початкової школи, їх оцінкою, моделюванням нових ситуацій. Отриманий конкретний досвід стає початком нового циклу навчання.

Сучасні науковці та викладачі-практики вважають модель навчання Д. Колба перспективною формою навчання й визначають її переваги: по-перше, можливість залучити фахівця в процес осмислення (рефлексії) його власних цілей і цінностей; розвивати здатність інтерпретувати зміст відповідно до запитів свого професійного розвитку; актуалізувати можливості педагога; перейти від практико-трансляційної діяльності до практико-перетворювальної; по-друге, надати можливість тим, хто навчається, негайно покращувати результати своєї діяльності [2, с. 82].

Отже, експериментальне навчання за моделлю Д. Колба підтверджує важливість досвіду діяльності майбутніх педагогів, тому їх підготовку необхідно будувати через проходження всього процесу шляхом структурування і впорядкування навчального циклу. Важливо систематично проходити кожен цикл, забезпечувати ефективні зв'язки на кожному етапі, необхідно не тільки створити умови для отримання нових знань та досвіду, а й викликати у студентів інтерес до їх аналізу, формулювати загальні висновки та планувати їх застосування й перевірку

у своїй діяльності, здійснювати підбір дієвих форм та методів взаємодії, що забезпечують активне експериментування з отриманою інформацією.

Список використаних джерел

1. Educating health professionals in low-resource countries: a global approach / Murray J. P., Wenger A. F. Z., Downes E. A., Terrazas S. B. – New York, NY : Springer Publishing Company, 2011. – 120 p.

2. Kolb D. A. Experiential learning: Experience as the Source of Learning and Development / D. A. Kolb. – Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall, 1984. – 248 p.

3. Лютко О. М. Модель «навчання через досвід» як ефективна та перспективна форма навчання дорослих / О. М. Лютко // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. – 2015. – № 132. – С. 80–83.

4. Пометун О. Чи може навчання бути задоволенням? [Електронний ресурс] / Олена Пометун // Надихаємо на дії. – 2009. – № 3(1). – Режим доступу : http://esd.org.ua/sites/esd.org.ua/files/magazine/magazine_09_3.pdf.

5. Шиян Н. І. Впровадження інтегрованих курсів в здоров'язбережувальне навчальне середовище початкової школи / Н. І. Шиян // Scientific Journal «ScienceRise». – 2015. – № 6/1(11). – С. 68–71.